

سال دوم

جلسه ۵۳

سال تحصیلی ۹۰ - ۹۱

دوشنبه ۹۰ / ۱۰ / ۱۹

اقوال در بحث حروف

قول سوم

حرف و اسم
در معنا
با هم مختلف اند

قول دوم

بزرگسی نتند
حرفی نتند
هم معنا هستند

قول اول

بزرگسی نتند
حرفی نتند
دارای معنا نیستند

اقوال در بحث حروف

قول سوم

نظریه اول:
نظریه مرحوم نائینی

• بررسی شد

نظریه دوم:
نظریه مرحوم اصفهانی

• بررسی شد

نظریه سوم:
نظریه مرحوم عراقی

• بررسی شد

نظریه چهارم:
نظریه مرحوم خوئی

• بررسی شد

حرف و اسم
در معنا
با هم مختلف اند

نظریه پنجم:
نظریه مرحوم بروجردی

اشکال آیت الله وحید

ظاهر کلام ایشان : «معنا اگر مستقلا لحاظ شد، معنای اسمی می شود»
در این صورت : این همان مبنای آخوند خراسانی است
در حالیکه : ایشان به صراحت می نویسند: «اسم و حرف، با هم اختلاف جوهری دارند»

ما می گوئیم (۱)

متفاوت بودن کلام مرحوم بروجردی با کلام مرحوم آخوند!

مرحوم آخوند :

معنای اسمی و معنای حرفی، «یک مفهوم» هستند که به دو صورت لحاظ می شوند

نتیجه : یک مفهوم + دو لحاظ

مرحوم بروجردی :

آنچه در خارج است یک «وجود اندکاکمی» است که «دو مفهوم» انتزاع می شود

نتیجه : یک وجود + دو مفهوم

ما می گوئیم (۲)

بر فرض که مرحوم بروجردی بگوید:
مفهوم به صورت «اندکاکی» معنای حرفی است و به صورت «مستقل» معنای اسمی است
باز هم این کلام، حرف مرحوم آخوند نیست!

چراکه :

بنابر نظر مرحوم آخوند : «لحاظ آلیت و استقلالیت» نمی تواند داخل در موضوع له باشد
بنابر نظر مرحوم بروجردی : «لحاظ اندکاکیت و استقلالیت» را داخل در موضوع له می دانند

نکته

آنچه در خارج موجود است به صورت «اندکاکاکی» است
مرحله اول : أخذ یک «مفهوم غیر مستقل» از آن
مرحله دوم : خلع این مفهوم از خاصیت «اندکاکاکی» و لحاظ استقلالی آن

پس :

- مفهوم اندکاکاکی از وجود اندکاکاکی أخذ می شود
 - و مفهوم مستقل از مفهوم اندکاکاکی انتزاع می شود
- نتیجه : مقدمه فرمایش مرحوم بروجردی ظاهراً کامل نیست.

با این حال : اصل فرمایش ایشان می تواند صحیح باشد.
چراکه : باز هم می توان گفت معنای حرفی، «مفهوم آن وجود رابط اندکاکاکی» است و معنای اسمی، همان مفهوم است که از قید «اندکاکاکی» تصفیه شده است.

ان قلت + قلت

ان قلت :

در موارد زیر وجود رابط اندکاکی خارجی نداریم تا از آن مفهوم انتزاع کنیم :

۱. «واجب الوجود» : «الله له العلم»

۲. موضوعاتی که در «عالم» نیست : مثل «شریک الباری له الامتناع»

۳. موضوعات «اعتباری و ذهنی» : مثل «الركوع فى الصلاة واجب» یا «الانسان فى الذهن کلی»

ایشان نمی گوید : هر جا حروف استعمال می شوند از وجودات اندکاکی انتزاع می شوند!
بلکه می گوید :

اولین بار که انسان می خواست این حروف را انتزاع کند از این نحوه وجودات انتزاع نمود.
و البته بعداً می توان این مفهوم را در موارد دیگر - که در وعاء های خاص خود، وجودات
منخصوص به خود دارند - استعمال نماید

ان قلت + قلت

ان قلت : آیا این کلام با کلام مرحوم اصفهانی تفاوت دارد؟

قلت : این کلام با تقریری که ما از کلام مرحوم اصفهانی ارائه کردیم، قابل جمع است

مرحوم اصفهانی : در عالم خارج، «وجود رابط» داریم.
در ذهن، پس از ایجاد ارتباط بین مفاهیم مستقل اسمی،
از آن ربط، مفهومی غیر مستقل انتزاع می شود که همان موضوع له حروف است.

مرحوم بروجردی: در ذهن، آن وجودات اندکاکی (وجود رابط)
به صورت مفاهیم «اندکاکی» (غیر مستقل = نسبت = ربط) حاصل می شوند.

مرحوم اصفهانی : موضوع له «فی» را «مفهوم غیر مستقل نسبت ظرفیه» می داند
مرحوم بروجردی : موضوع له «فی» را «مفهوم اندکاکی ظرفیت»؛
و این دو به یک معنی است!

جمع بندی

همانند نظر محقق اصفهانی «ثبوتاً» صحیح است
ولی : برای پذیرش آن، باید بقیه مبانی را نیز بررسی کرد!

مرحوم اصفهانی :

- ✓ این مفهوم از «وجود رابط خارجی» انتزاع می شود
- ✓ پس «مِن» به معنای «مفهوم رابط غیر مستقل ابتداء» است

مرحوم بروجردی :

- ✓ از همان وجود اندکاکی «ابتداء» «مفهوم اندکاکی ابتداء»، به ذهن می آید.
- ✓ حال آیا این دو مفهوم با هم متفاوت است؟
- ✓ اینکه مفهوم «غیر مستقل» رابط ابتدائی، به دو مفهوم اسمی قائم است باعث نمی شود که بگوئیم این مفهوم، «مفهوم اندکاکی ابتداء» نیست.

اقوال در بحث حروف

قول سوم

نظریه اول:
نظریه مرحوم نائینی

• بررسی شد

نظریه دوم:
نظریه مرحوم اصفهانی

• بررسی شد

نظریه سوم:
نظریه مرحوم عراقی

• بررسی شد

نظریه چهارم:
نظریه مرحوم خوئی

• بررسی شد

نظریه پنجم:
نظریه مرحوم بروجردی

• بررسی شد

نظریه ششم:
نظریه صاحب هدایه المسترشدین

حرف و اسم
در معنا
با هم مختلف اند

اصوليون بعد از «میر سید شریف» :

- ✓ وضع در حروف «عام» و موضوع له «خاص» است
- ✓ حروف وضع شده اند برای «خصوصیات»
- ✓ به این معنی که لفظ «ابتداء» وضع شده برای معنای اسمی و لفظ «من» وضع شده برای «ابتداهای خاص و جزئی در خارج»

مرحوم اصفهانی :

ملاک معنای حرفی، «جزئیت» نیست بلکه دارا بودن «لحاظ آلی» است
چراکه : اسماء هم می توانند برای «جزئیات» وضع شده باشند : مثل لفظ «زید»

معنای آلت چیست؟

آنچه آلت لحاظ غیر است = نمی تواند «بذاته» لحاظ شود
بلکه آنچه مستقل، لحاظ می شود آن «غیر» است.
و این آلت و ملاحظه آن، در ضمن «ملاحظه آن غیر» است.
و به همین جهت نمی توان آن را «ابتدا» قرار داد

معانی حرفی در «ذهن»، در حالی حاصل می شوند که قوامشان به غیر است
(چنانکه اعراض در خارج قوامشان به موضوع است)

پس : یک مفهوم - ابتداء - گاه «آلی» و گاه «استقلالی» لحاظ می شود